

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nyolcadik tanács)

2022. március 10.*

„Előzetes döntéshozatal – Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – 1215/2012/EU rendelet – A 7. cikk 2. pontja – Joghatóság jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igénnyel kapcsolatos ügyekben – A vagyonfelügyelő által harmadik személlyel szemben a hitelezők érdekében indított kereset – A káresemény bekövetkezésének helye – A 8. cikk 2. pontja – Kollektív érdekképviselő által benyújtott beavatkozási kérelem – 864/2007/EK rendelet – Hatály – Általános szabály”

A C-498/20. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Rechtbank Midden-Nederland (közép-hollandiai elsőfokú bíróság, Hollandia) a Bírósághoz 2020. szeptember 29-én érkezett, 2020. szeptember 2-i határozatával terjesztett elő a

ZK mint JM, a BMA Nederland BV vagyonfelügyelőjének jogutódja

és

a **BMA Braunschweigische Maschinenbauanstalt AG**

között,

a **Stichting Belangbehartiging Crediteuren BMA Nederland**

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nyolcadik tanács),

tagjai: N. Jääskinen tanácselnök, M. Safjan (előadó) és N. Piçarra bírák,

főtanácsnok: M. Campos Sánchez-Bordona,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

* Az eljárás nyelve: holland.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- ZK mint JM, a BMA Nederland BV vagyongfelügyelőjének jogutódja képviselőjében I. Lintel és T. van Zanten advocaten,
- a BMA Braunschweigische Maschinenbauanstalt AG képviselőjében L. Kortmann, B. Kraaijpoel és N. Pannevis advocaten,
- a Stichting Belangbehartiging Crediteuren BMA Nederland képviselőjében F. Eikelboom advocaat,
- az Európai Bizottság képviselőjében M. Heller, F. Wilman és M. Wilderspin, meghatalmazotti minőségben

a főtanácsnok indítványának a 2021. október 28-i tárgyaláson történt meghallgatását követően, meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem egyrészt a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.) 7. cikke 2. pontjának és 8. cikke 2. pontjának, másrészt pedig a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló, 2007. július 11-i 864/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet („Róma II”) (HL 2007. L 199., 40. o., helyesbítés: HL 2016. L 39., 63. o.) 4. cikkének értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet ZK mint JM, a BMA Nederland BV (a továbbiakban: BMA NL) vagyongfelügyelőjének jogutódja és a BMA Braunschweigische Maschinenbauanstalt AG (a továbbiakban: BMA AG) között a BMA AG által a gondossági kötelezettség megsértésével az előbbi hitelezői hátrányára tanúsított károkozó magatartás tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

Az 1215/2012 rendelet

- 3 Az 1215/2012 rendelet (15), (16) és (34) preambulumbekzdésének szövege a következő:

„(15) A joghatósági szabályoknak nagymértékben kiszámíthatóknak kell lenniük, és azt az elvet kell követniük, hogy a joghatóságot általában az alperes lakóhelye alapozza meg. A joghatóságnak ezen az alapon mindenkor megállapíthatónak kell lennie, kivéve egyes pontosan meghatározott eseteket, amelyekben a jogvita tárgya vagy a felek szerződéses szabadsága eltérő kapcsoló tényezőt kíván meg. A jogi személyek székhelyét a közös szabályok átláthatóságának fokozása és a joghatósági okok összeütközése elkerülése végett önállóan kell meghatározni.

(16) Az alperes lakóhelyén vagy székhelyén kívül a bíróság és a per közötti szoros kapcsolaton alapuló vagylagos joghatósági okokat is meg kell állapítani az igazságszolgáltatás megbízható működésének előmozdítása érdekében. A szoros kapcsolat megléte jogbiztonságot nyújt és elkerüli azt, hogy az alperes ellen egy olyan tagállam bíróságán indíthassanak eljárást, amelyre ésszerűen nem számíthatott. Ez különösen fontos a magánélet és a személyiségi jogok – többek között a jó hírnév – megsértéséből eredő szerződésen kívüli kötelmi viszonyokkal kapcsolatos jogviták tekintetében.

[...]

(34) Biztosítani kell az [új tagállamok ezen egyezményhez való csatlakozásáról szóló későbbi egyezményekkel módosított, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezmény (HL 1972. L 299., 32. o.; a továbbiakban: 1968. évi Brüsszeli Egyezmény)], [a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.; helyesbítések: HL 2006. L 242., 6. o., HL 2011. L 124., 47. o.)] és e rendelet közötti folytonosságot, ennek érdekében átmeneti rendelkezéseket kell megállapítani. Ugyanez a folytonossági követelmény vonatkozik az 1968. évi Brüsszeli Egyezménynek és a helyébe lépő rendeleteknek az Európai Unió Bírósága általi értelmezésére is.”

4 E rendelet „Joghatóság” című II. fejezete tartalmazza többek között az „Általános rendelkezések” című 1. szakaszt és a „Különös joghatóság” című 2. szakaszt. Az említett rendelet ezen 1. szakaszában található 4. cikkének (1) bekezdése így rendelkezik:

„E rendelet rendelkezéseire is figyelemmel valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül, az adott tagállam bíróságai előtt perelhető.”

5 Ugyanezen rendelet II. fejezetének 2. szakaszában található 7. cikke előírja:

„Valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállamban az alábbiak szerint perelhető:

[...]

2. jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igénnyel kapcsolatos ügyekben annak a helynek a bírósága előtt, ahol a káresemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet;

[...]”

6 Az 1215/2012 rendelet 8. cikkének 2. pontja értelmében, amely szintén az említett 2. szakaszba tartozik, valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy perelhető továbbá:

„harmadik félként szavatossággal vagy jótállással kapcsolatos vagy bármely más, harmadik fél perbevonásával folyó perben az eredeti eljárás bírósága előtt, kivéve, ha ezeket az eljárásokat kizárólag azzal a céllal indították, hogy a harmadik felet kivonják az ügyében egyébként joghatósággal rendelkező bíróság eljárása alól”.

A „Róma II” rendelet

- 7 A „Róma II” rendelet (7) preambulumbekzdése kimondja:

„E rendelet tárgyi hatályának és rendelkezéseinek összhangban kell lenniük a [44/2001/EK rendelettel] és a szerződéses kötelmi viszonyokra alkalmazandó joggal foglalkozó jogi eszközökkel.”

- 8 E rendelet „Hatály” címet viselő 1. cikke az (2) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„E rendelet hatálya nem terjed ki a következőkre:

[...]

- d) a társasági jogból, valamint más jogi személyekre vagy jogi személyiség nélküli szervezetekre vonatkozó jogból eredő szerződésen kívüli kötelmi viszonyok – például a társaságok és más jogi személyek vagy jogi személyiség nélküli szervezetek bejegyzés útján vagy más módon történő létrehozásával, jogképességével, belső szervezetével vagy feloszlásával kapcsolatos kérdésekben –, a tisztviselőknek és tagoknak a társaság vagy szervezet kötelezettségeiért való személyes felelősségéből, továbbá a számviteli iratok jog szerinti könyvvizsgálata során a könyvvizsgálóknak a társasággal vagy annak tagjaival szembeni személyes felelősségéből származó szerződésen kívüli kötelmi viszonyok.”
- 9 Az említett rendelet II. fejezete a jogellenes károkozásra vonatkozik. Ugyanezen rendelet „Általános szabály” című 4. cikkének szövege a következő:

„(1) Ha e rendelet másképp nem rendelkezik, a jogellenes károkozásból eredő szerződésen kívüli kötelmi viszonyra azon ország jogát kell alkalmazni, amelyben a kár bekövetkezik, függetlenül attól, hogy mely országban következett be a kárt okozó esemény, valamint függetlenül attól, hogy ezen esemény közvetett következményei mely országban vagy országokban következnek be.

(2) Ha azonban a károkozásért felelősnek tekintett személy és a kárt elszenvedő személy szokásos tartózkodási helye a kár bekövetkezésének időpontjában ugyanabban az országban található, a jogellenes károkozásra ezen ország jogát kell alkalmazni.

(3) Amennyiben az eset valamennyi körülménye alapján egyértelmű, hogy a jogellenes károkozás nyilvánvalóan szorosabban kapcsolódik egy, az (1) vagy (2) bekezdésben említettektől eltérő országhoz, akkor e másik ország jogát kell alkalmazni. Egy másik országgal fennálló nyilvánvalóan szorosabb kapcsolat alapulhat különösen a felek között már fennálló olyan jogviszonyon, így például szerződésen, amely szorosan kapcsolódik a szóban forgó jogellenes károkozáshoz.”

A holland jog

- 10 Az 1994. július 1-jén hatályba lépett Burgerlijk Wetboek (polgári törvénykönyv) 3:305a. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Minden teljes jogképességgel rendelkező alapítvány vagy egyesület keresetet nyújthat be a bírósághoz más személyek hasonló érdekeinek védelme érdekében, feltéve hogy az ilyen védelmet az alapszabályának megfelelően látja el.

[...]

(3) Pénzbeli kártérítés nem képezheti [...] az (1) bekezdés szerinti kérelem tárgyát.

[...]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 11 A BMA NL és anyavállalata, a BMA Groep BV Hollandiában székhellyel rendelkező társaságok. A Németországban székhellyel rendelkező BMA AG a BMA Groep anyavállalata, és következésképpen a BMA NL „nagyanyavállalata”. A BMA Groep 100%-os részesedéssel rendelkezik a BMA NL-ben, és annak egyedüli ügyvezetője.
- 12 2004 és 2011 között a BMA AG összesen 38 millió euró összegű kölcsönt nyújtott a BMA NL részére. A finanszírozási megállapodásokban a német bíróságot jelölték ki hatáskörrel rendelkező bírósággként, a német jogot pedig az alkalmazandó jogként. A finanszírozás egy Hollandiában székhellyel rendelkező bankon keresztül valósult meg. A BMA AG néha kezességet vállalt a BMA NL tartozásaiért, és vagyoni hozzájárulásokat teljesített a BMA NL tőkéje javára.
- 13 2012 elején a BMA AG megszüntette a BMA NL pénzügyi támogatását. Ez utóbbi ekkor csődeljárás iránti kérelmet nyújtott be. A BMA NL-t 2012. április 3-án csődeljárás alá vonták.
- 14 A Bíróság rendelkezésére álló információkból kitűnik, hogy a BMA NL csődvagyonának eszközei nem elegendők az összes hitelező teljes kielégítéséhez, hogy az ideiglenesen elismert, biztosíték nélküli követelések nagy része a BMA AG-t és e csoport más, Németországban letelepedett társaságait illeti, és a többi ki nem elégített hitelező több más országban rendelkezik székhellyel, mind az Európai Unión belül, mind pedig azon kívül.
- 15 ZK az alapügyben keresetet indított a BMA AG ellen, amely a holland jogban „Peeters/Gatzen-féle kereset” néven ismert. A vagyonfelügyelő által egy olyan, harmadik személlyel szemben indított, jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igénnyel kapcsolatos keresetről van szó, aki állítólag hozzájárult vett a csődeljárás alatt álló társaság hitelezőinek okozott kár felmerüléséhez. A keresetet a hitelezők érdekében, de nem valamennyi hitelező nevében nyújtották be, és az a behajtás lehetőségének visszaállítására irányul. Az eredmény valamennyi hitelező javát szolgálja. Az ilyen kereset elbírálásához nem szükséges megvizsgálni az egyes érintett hitelezők egyéni helyzetét.
- 16 ZK arra hivatkozik, hogy a BMA AG jogellenesen járt el, megsértve a BMA NL valamennyi hitelezőjével szemben fennálló gondossági kötelezettségét, és hogy a BMA AG felelős az e hitelezők által elszenvedett kárért.
- 17 A vagyonfelügyelő szerint ez a jogsértés konkrétan abban áll, hogy a BMA AG megszüntette a BMA NL finanszírozását, és ez azzal a hatással járt, hogy elkerülhetlenné vált a BMA NL csődje.
- 18 A BMA AG általi vitatását követően a kérdést előterjesztő bíróság, Rechtbank Midden-Nederland (közép-hollandiai elsőfokú bíróság), a fizetésképtelenségi eljárásról szóló, 2015. május 20-i (EU) 2015/848 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2015. L 141., 19. o., helyesbítés: HL 2016. L 349., 40. o.) alapján megállapította 2018-ban, hogy joghatósággal rendelkezik a vagyonfelügyelő keresetének elbírálására.

- 19 E bíróság a 2019. év során az 1215/2012 rendelet 8. cikkének 2. pontja alapján helyt adott a Stichting Belangenbehartiging Crediteuren BMA Nederland (a továbbiakban: Stichting) által annak érdekében benyújtott kérelemnek, hogy beavatkozhasson az alapeljárásba.
- 20 A Stichting célja a BMA NL azon hitelezői érdekeinek védelme, akiket kár ér vagy ért a BMA AG magatartása vagy mulasztásai miatt. A Stichting több mint 50 hitelező érdekeit védi, akiknek követeléseit együttesen, a BMA AG-hoz nem kapcsolódó hitelezők biztosíték nélküli követeléseit összességének körülbelül 40%-át teszik ki.
- 21 ZK-hoz hasonlóan a Stichting szintén arra hivatkozik, hogy a BMA AG jogellenesen járt el a hitelezőkkel szemben, és köteles megtéríteni a hitelezők által így elszenvedett kárt. Ugyanakkor, míg a vagyonfelügyelő a BMA NL csődvagyona részére való megfizetést kéri, a Stichting azt kéri, hogy a tartozásokat minden egyes hitelező számára közvetlenül fizessék meg.
- 22 A Stichting kérelme a polgári törvénykönyv 3:305a. cikke szerinti kollektív kereset formáját öltötte.
- 23 A kérdést előterjesztő bíróság elismeri, hogy a 2019. február 6-i NK ítéletre (C-535/17, EU:C:2019:96) tekintettel tévesen állapította meg a 2015/848 rendelet szerinti joghatóságát. Ennélfogva értékelnie kell, hogy rendelkezik-e joghatósággal az 1215/2012 rendelet alapján a vagyonfelügyelő és a Stichting mint beavatkozó kérelmeinek elbírálására. A kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy a Bíróság a 2019. február 6-i NK ítéletben (C-535/17, EU:C:2019:96) e kérdésekben nem határozott, és e tekintetben észszerű kétség merül fel.
- 24 Az a körülmény, hogy a hitelezők összességének egy része érdekében indított kollektív keresetről van szó, a „Róma II” rendelet 4. cikkének (1) bekezdése értelmében az „azon országban” alkalmazandó jog meghatározásával kapcsolatos nehézségeket is eredményezne, „amelyben a kár bekövetkezik”, így e tekintetben is szükség van Bíróság értelmezésére.
- 25 E körülmények között a Rechtbank Midden-Nederland (közép-hollandiai elsőfokú bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) a) Úgy kell-e értelmezni a polgári és kereskedelmi ügyekben [az 1215/2012 rendelet] 7. cikkének 2. pontjában szereplő »[az a hely], ahol a káresemény bekövetkezett« kifejezést, hogy »a károkozó esemény bekövetkezésének helye« (*Handlungsort*) azon társaság székhelye, amely nem tudja kielégíteni a hitelezői követeléseit, amennyiben ez a behajthatatlanság abból ered, hogy e társaság anyavállalata megsértette az e hitelezőkkel szemben fennálló gondossági kötelezettségét?
- b) Úgy kell-e értelmezni [az 1215/2012] rendelet 7. cikkének 2. pontjában szereplő »[az a hely], ahol a káresemény bekövetkezett« kifejezést, hogy »a károkozó esemény bekövetkezésének helye« (*Erfolgsort*) azon társaság székhelye, amely nem tudja kielégíteni a hitelezői követeléseit, amennyiben ez a behajthatatlanság abból ered, hogy e társaság »nagyanyavállalata« megsértette az e hitelezőkkel szemben fennálló gondossági kötelezettségét?
- c) Szükségesek-e azt igazoló további körülmények, hogy a kielégítési lehetőséget nem biztosító társaság székhelye szerinti bíróság rendelkezik joghatósággal, és ha igen, melyek ezek a körülmények?

- d) Jelentőséggel bír-e [az 1215/2012] rendelet 7. cikkének 2. pontja értelmében joghatósággal rendelkező bíróság meghatározása szempontjából az a körülmény, hogy a hitelezői követeléseit kielégíteni nem képes társaság holland vagyongfelügyelője jogellenes károkozásból eredő kártérítés iránti keresetet indított a csődvagyon értékesítésével kapcsolatos törvényes feladatkörében és valamennyi hitelező javára (azonban nem valamennyi hitelező nevében)? Az ilyen kereset azt eredményezi, hogy az egyes hitelezők egyéni helyzetét nem vizsgálják, és azon harmadik személy számára, amellyel szemben követelést érvényesítenek, nem áll rendelkezésre a vagyongfelügyelővel szemben valamennyi olyan védekezési eszköz, amely az egyes hitelezőkkel szemben esetlegesen rendelkezésre állt volna.
- e) Jelentőséggel bír-e [az 1215/2012] rendelet 7. cikkének 2. pontja értelmében joghatósággal rendelkező bíróság meghatározása szempontjából az a körülmény, hogy azon hitelezők egy részének székhelye, akik javára a vagyongfelügyelő keresetet indít, nem az Európai Unió területén található?
- 2) Más választ kell-e adni az első kérdésre, ha egy olyan alapítvány által indított keresetről van szó, amelynek célja az első kérdés értelmében kárt elszenvedő hitelezők kollektív érdekeinek képviselése? Az ilyen kollektív kereset azt eredményezi, hogy az érintett eljárásban nem állapítják meg, hogy a) hol található e hitelezők székhelye, b) milyen különös körülmények között keletkeztek az érintett hitelezőknek a társasággal szemben fennálló követelései, és c) áll-e fenn a fenti értelemben vett gondossági kötelezettség az egyes hitelezőkkel szemben, és e kötelezettséget megszüntették-e.
- 3) Úgy kell-e értelmezni [az 1215/2012] rendelet 8. cikkének 2. pontját, hogy amennyiben az eredeti eljárás bírósága hatályon kívül helyezi a joghatóságát ezen eljárás tekintetében megállapító határozatát, ezáltal automatikusan elveszíti a beavatkozó kérelmeinek elbírálására vonatkozó joghatóságát?
- 4) a) Úgy kell-e értelmezni a [»Róma II« rendelet] 4. cikkének (1) bekezdését, hogy »azon ország [...], amelyben a kár bekövetkezik«, az az ország, amelyben azon társaság székhelye található, amely nem tudja megtéríteni azt a kárt, amelyet a hitelezők a gondossági kötelezettség fent említett megszegése miatt szenvedtek el?
- b) Jelentőséggel bír-e ezen ország meghatározása szempontjából az a körülmény, hogy a kereseteket – a csődvagyon értékesítésével kapcsolatos törvényes feladatkörében – egy vagyongfelügyelő és – valamennyi hitelező javára (azonban nem valamennyi hitelező nevében) – egy kollektív érdekeket képviselő szervezet indította?
- c) Jelentőséggel bír-e ezen ország meghatározása szempontjából az a körülmény, hogy a hitelezők egy részének székhelye nem az Európai Unió területén található?
- d) Azon körülmény, hogy a fizetésektelen holland társaság és az anyavállalata között finanszírozásról szóló megállapodások voltak érvényben, amelyekben joghatósági kikötéssel a német bíróságok joghatóságáról rendelkeztek, és a német jogot nyilvánították alkalmazandónak, azt eredményezi-e, hogy a BMA AG állítólagos jogellenes károkozása a »Róma II« rendelet 4. cikkének (3) bekezdése értelmében nyilvánvalóan szorosabban kapcsolódik egy Hollandiától eltérő országhoz?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 26 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az 1215/2012 rendelet 7. cikkének 2. pontját úgy kell-e értelmezni, hogy az azon társaság székhelye szerinti bíróság, amelynek tartozásai behajthatatlanná váltak, mivel e társaság „nagyanyavállalata” megsértette a hitelezőkkel szemben fennálló gondossági kötelezettségét, joghatósággal rendelkezik a vagyonfelügyelő által – a csődvagyon értékesítésével kapcsolatos törvényes feladatkörében és valamennyi hitelező javára, azonban nem valamennyi hitelező nevében, amely hitelezőknek utóbb fel kell majd lépniük egyéni káraik megtérítése érdekében – a jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igénnyel kapcsolatos ügyekben indított kollektív kártérítési kereset elbírálására.
- 27 Előjáróban emlékeztetni kell arra, hogy mivel az 1215/2012 rendelet (34) preambulumbekzdésének megfelelően e rendelet hatályon kívül helyezi és felváltja az 1968. évi Brüsszeli Egyezmény helyébe lépő 44/2001 rendeletet, a Bíróság által az utóbbi jogi aktusok rendelkezéseire vonatkozóan adott értelmezés érvényes az 1215/2012 rendeletre is, amennyiben e rendelkezések „egyenértékűnek” minősíthetők. Márpedig ez a helyzet áll fenn ezen módosított egyezmény 5. cikkének 3. pontja, valamint egyrészt a 44/2001 rendelet, másrészt pedig az 1215/2012 rendelet 7. cikkének 2. pontja esetében (2021. május 12-i Vereniging van Effectenbezitters ítélet, C-709/19, EU:C:2021:377, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 28 Arra is emlékeztetni kell, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az 1215/2012 rendelet 7. cikkének 2. pontjában előírt különös joghatósági szabályt, amely lehetővé teszi a felperes számára, hogy a jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igénnyel kapcsolatos keresetét annak a helynek a bírósága előtt indítsa, ahol a káresemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet, önállóan és szigorúan kell értelmezni (2021. május 12-i Vereniging van Effectenbezitters ítélet, C-709/19, EU:C:2021:377, 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 29 Így az e rendelkezésben előírt különös joghatósági szabály, amely eltérést enged az alperes lakóhelye szerinti bíróság joghatóságának e rendelet 4. cikkében foglalt általános szabályától, azon alapul, hogy különösen szoros kapcsolat áll fenn a jogvita és a káresemény bekövetkezésének helye szerinti bíróságok között, amely az igazságszolgáltatás megfelelő működésére és a hatékony eljárás szervezésre tekintettel igazolja a joghatóság e bíróságok számára való biztosítását (lásd ebben az értelemben: 2013. július 18-i ÖFAB-ítélet, C-147/12, EU:C:2013:490, 49. pont; 2020. november 24-i Wikingerhof ítélet, C-59/19, EU:C:2020:950, 28. pont).
- 30 A jogellenes károkozással, illetve jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel kapcsolatos ügyekben ugyanis a jogvita tárgyához való közelsége és a könnyebb bizonyításvétel miatt rendszerint a káresemény bekövetkezésének vagy esetleges bekövetkezésének helye szerinti bíróság a legalkalmasabb a határozathozatalra (2013. július 18-i ÖFAB-ítélet, C-147/12, EU:C:2013:490, 50. pont).
- 31 Egy annak megállapítására irányuló kereset kapcsán, hogy a felszámolás alá vont részvénytársaság igazgatótanácsa valamely tagja, valamint részvényese feleljen e társaság adósságaiért, a Bíróság kimondta, hogy a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontjában említett, „káresemény

bekövetkezésének vagy esetleges bekövetkezésének helye” ott található, ahová az említett társaság által végzett tevékenység, valamint az e tevékenységhez járuló pénzügyi helyzet kapcsolódik, amely hely a 2013. július 18-i ÖFAB-ítélet (C-147/12, EU:C:2013:490) alapjául szolgáló ügy körülményei között ugyanezen társaság székhelyének bizonyult (2013. július 18-i ÖFAB-ítélet, C-147/12, EU:C:2013:490, 54. és 55. pont).

- 32 A jelen ügyben analógia útján meg kell állapítani, hogy szintén ez utóbbi hely minősül az 1215/2012 rendelet 7. cikkének 2. pontja értelmében vett azon helynek, ahol a káresemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet, amikor egy olyan társaság vagyongfelügyelője által e társaság „nagyanyavállalata” ellen indított kártérítési kereset elbírálására vonatkozó joghatóság megállapításáról van szó, amelynek tartozásai behajthatatlanná váltak, mivel e „nagyanyavállalat” megsértette az e társaság hitelezőivel szemben fennálló gondossági kötelezettségét.
- 33 Megállapítható ugyanis, hogy a csődeljárás alatt álló társaság székhelyén állnak rendelkezésre az e társaság pénzügyi helyzetének alakulására vonatkozó információk, amelyekre tekintettel értékelni lehet a gondossági kötelezettség jelen ügyben hivatkozott megsértésének fennállását és mértékét.
- 34 Ezen okok miatt az igazságszolgáltatás megfelelő működése és a hatékony eljárásszervezés szempontjából különösen szoros kapcsolat áll fenn a benyújtott kereset és az említett hely között, amint azt a jelen ítélet 29. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat megköveteli. Egyébiránt, amint azt az 1215/2012 rendelet (15) preambulumbeközdése hangsúlyozza, a letelepedés helye mind a felperes, mind az alperes társaság számára magas fokú kiszámíthatóságot biztosít.
- 35 Ezzel szemben a csődeljárás alatt álló társaság egyes hitelezői által közvetve elszenvedett kár nem releváns az 1215/2012 rendelet 7. cikke 2. pontjának a vagyongfelügyelő által a csődvagyon értékesítésére irányuló törvényes feladata keretében indított keresetre történő alkalmazása szempontjából (lásd analógia útján: 1990. január 11-i Dumez France és Tracoba ítélet, C-220/88, EU:C:1990:8, 21. pont).
- 36 Meg kell tehát állapítani, hogy e rendelet 7. cikke 2. pontjának megfelelően az a bíróság, amelynek illetékességi területén a csődeljárás alatt álló társaság székhelye található, joghatósággal rendelkezik a jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igényvel kapcsolatos ügyekben indított kollektív kártérítési kereset elbírálására, amelyet e társaság vagyongfelügyelője a csődvagyon értékesítésére irányuló törvényes feladata keretében indított.
- 37 E tekintetben nincs jelentősége annak a körülménynek, hogy az ilyen kereset nem az egyes egyedi hitelezők sajátos helyzetét érinti, így a harmadik személy, akinek a felelősségét megállapították, nem hivatkozhat a vagyongfelügyelővel szemben, aki törvényes feladatának keretében jár el, minden olyan védekezési eszközre, amelyet az egyedi hitelezőkkel szemben esetlegesen érvényesíthetett volna.
- 38 Az alkalmazandó nemzeti jog által előírt keresettípusra jellemző ilyen körülmények ugyanis nem befolyásolhatják az 1215/2012 rendelet 7. cikke 2. pontjának önálló értelmezését, amely – átfogó megfogalmazásával – a felelősségtípusok széles skáláját foglalja magában (1976. november 30-i Bier ítélet, 21/76, EU:C:1976:166, 18. pont), mivel a nemzeti anyagi jogból eredő értékelési szempontok figyelembevétele ellentétes lenne a joghatóságra vonatkozó szabályok egységesítésével és a jogbiztonsággal kapcsolatos célkitűzésekkel, amelyeket e rendelet meg kíván valósítani (lásd analógia útján: 2013. május 16-i Melzer ítélet, C-228/11, EU:C:2013:305, 34. és 35. pont).

- 39 Mivel a Bíróság egyébiránt már pontosította, hogy az 1215/2012 rendelet 7. cikkének 2. pontja a későbbi kártérítési keresetek alapjául szolgáló, tisztán deklaratív keresetekre is vonatkozik (lásd analógia útján: 2004. február 5-i DFDS Torline ítélet, C-18/02, EU:C:2004:74, 28. pont), az e rendelkezés szerinti joghatóság megállapítása szempontjából irrelevánsnak kell tekinteni azt a körülményt, hogy a vagyonfelügyelő által indított kollektív kereset keretében nem kerül megvizsgálásra minden egyes olyan hitelező egyéni helyzete, aki kárai megtérítése érdekében az e kereset alapján hozott határozatra hivatkozhat.
- 40 Következésképpen az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1215/2012 rendelet 7. cikkének 2. pontját úgy kell értelmezni, hogy az azon társaság székhelye szerinti bíróság, amelynek tartozásai behajthatatlanná váltak, mivel e társaság „nagyanyavállalata” megsértette a hitelezőkkel szemben fennálló gondossági kötelezettségét, joghatósággal rendelkezik a vagyonfelügyelő által – a csődvagyon értékesítésével kapcsolatos törvényes feladatkörében és valamennyi hitelező javára, azonban nem valamennyi hitelező nevében – a jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igénnyel kapcsolatos ügyekben indított kollektív kártérítési kereset elbírálására.

A második kérdésről

- 41 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az első kérdésre adandó válasz eltérő-e, ha figyelembe vesszük azt a tényt, hogy az alapügyben egy alapítvány a hitelezők kollektív érdekeinek védelmében jár el, és hogy az e célból benyújtott kereset nem veszi figyelembe a hitelezők egyéni körülményeit.
- 42 Márpedig, mivel az alapügyben a Stichting csak beavatkozó, helyzete és az alkalmazandó jog által számára biztosított eljárási jogok nem érinthetik azt a kérdést, hogy a kérdést előterjesztő bíróság rendelkezik-e joghatósággal a vagyonfelügyelő által indított kereset elbírálására.
- 43 A második kérdésre tehát azt a választ kell adni, hogy az első kérdésre adandó válasz nem változik, ha figyelembe vesszük azt a tényt, hogy az alapügyben egy alapítvány a hitelezők kollektív érdekeinek védelmében jár el, és az e célból benyújtott kereset nem veszi figyelembe a hitelezők egyéni körülményeit.

A harmadik kérdésről

- 44 Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az 1215/2012 rendelet 8. cikkének 2. pontját úgy kell-e értelmezni, hogy ha az eredeti kereset alapján eljáró bíróság megváltoztatja az e kérelem elbírálására vonatkozó joghatóságának megállapításáról szóló határozatát, a törvény erejénél fogva elveszíti a beavatkozó fél által benyújtott kérelmek elbírálására vonatkozó joghatóságát is.
- 45 E rendelet 8. cikkének 2. pontja értelmében az eredeti kereset elbírálására joghatósággal rendelkező bíróság főszabály szerint joghatósággal rendelkezik az esetleges beavatkozási kérelem elbírálására is. Ebből *a contrario* az következik, hogy ha e bíróság az eredeti kérelemre vonatkozó határozatát megváltoztatja akként, hogy végső soron nem rendelkezik joghatósággal annak elbírálására, akkor nem rendelkezik joghatósággal a beavatkozási kérelem elbírálására sem.

- 46 Meg kell állapítani, hogy e rendelkezés ezzel ellentétes értelmezése ellentétes lenne az annak alapjául szolgáló célokkal, amelyek egyrészt arra irányulnak, hogy a párhuzamos eljárások lehetőségét a lehető legkisebbre csökkentsék, és elkerüljék, hogy egymással összeegyeztethetetlen határozatokat hozzanak két tagállamban, másrészt pedig, hogy az igazságszolgáltatás megfelelő működésének elősegítése érdekében a bíróság és a per közötti szoros kapcsolat alapján kijelölt bíróság járjon el (lásd ebben az értelemben: 2016. január 21-i SOVAG-ítélet, C-521/14, EU:C:2016:41, 38. pont).
- 47 A hatáskörnek kizárólag a beavatkozási kérelem tekintetében való ilyen fenntartása ugyanis szükségszerűen párhuzamos eljárások lefolyásához vezetne.
- 48 A harmadik kérdésre tehát azt a választ kell adni, hogy az 1215/2012 rendelet 8. cikkének 2. pontját úgy kell értelmezni, hogy ha az eredeti kereset alapján eljáró bíróság megváltoztatja az e kérelem elbírálására vonatkozó joghatóságának megállapításáról szóló határozatát, a törvény erejénél fogva elveszíti a beavatkozó fél által benyújtott kérelmek elbírálására vonatkozó joghatóságát is.

A negyedik kérdéstről

- 49 Negyedik kérdésével, amelyet átfogóan kell vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a „Róma II” rendelet 4. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy a csődeljárás alatt álló társaság nagyanyavállalatának gondossági kötelezettsége alapján fennálló kártérítési kötelezettségre alkalmazandó jog főszabály szerint azon ország joga, amelyben az előbbi társaság letelepedett.
- 50 Előzetesen meg kell vizsgálni, hogy az alapügyben szóban forgó felelősség nem tartozik-e a társasági jog hatálya alá, következésképpen e rendelet 1. cikke (2) bekezdésének d) pontja alapján ki van-e zárva a „Róma II” rendelet hatálya alól. Ugyanis, még ha a kérdést előterjesztő bíróság formálisan az uniós jog egy bizonyos rendelkezésének értelmezésére korlátozta is kérdését, az ilyen körülmény nem képezi akadályát annak, hogy a Bíróság a nemzeti bíróság részére az uniós jognak az előtte folyamatban lévő ügy elbírálásához hasznos, valamennyi értelmezési szempontját megadja (2021. július 15-i DocMorris ítélet, C-190/20, EU:C:2021:609, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 51 E rendelkezés társasági jogból, valamint más jogi személyekre vagy jogi személyiség nélküli szervezetekre vonatkozó jogból eredő szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra vonatkozik, amelyek olyan tárgykörökkel kapcsolatosak, mint az ilyen jogalanyok alapítása, jogképessége, belső működése és megszűnése, valamint a tagoknak és szerveknek az említett jogalanyok tartozásaiért való személyes felelőssége, továbbá a könyvvizsgálóknak a társasággal vagy annak a számviteli dokumentumok ellenőrzésével megbízott szerveivel szembeni személyes felelőssége.
- 52 Emlékeztetni kell arra, hogy a társasági jogból, valamint más jogi személyekre vagy jogi személyiség nélküli szervezetekre vonatkozó jogból eredő kérdéseknek a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet („Róma I”) (HL 2008. L 177., 6. o.; helyesbítés: HL 2009. L 309., 87. o.) hatálya alól az e rendelet 1. cikke (2) bekezdésének f) pontjában említett, ennek megfelelő kizárását illetően a Bíróság kimondta, hogy az csak ez utóbbiak szervezeti kérdéseire vonatkozik (2019. október 3-i Verein für Konsumenteninformation ítélet, C-272/18, EU:C:2019:827, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 53 Amint arra a főtanácsnok az indítványának 54. pontjában rámutatott, a „Róma II” rendelet 1. cikke (2) bekezdésének d) pontjában említettek: egyrészt a tagok és tisztségviselők személyes felelőssége a társaság, más jogi személy vagy a jogi személyiség nélküli szervezet tartozásaiért, másrészt pedig a számviteli dokumentumok jogszabályban előírt könyvvizsgálataért felelős könyvvizsgálók személyes felelőssége a társasággal vagy annak szerveivel szemben, nem minősülnek e társaságok, jogi személyek, illetve jogi személyiség nélküli szervezetek szervezeti kérdéseinek, és ekképpen az előírt kizárás terjedelmét funkcionális kritérium alapján kell pontosítani.
- 54 Mivel az e kizárás alapjául szolgáló cél az, hogy kizárólag a *lex societatis* hatálya alatt tartsák azokat a kérdéseket, amelyek esetében specifikus megoldás létezik, amely az e kérdések és a társaság, más jogi személy vagy jogi személyiség nélküli szervezet működése és fenntartása közötti kapcsolatból ered, meg kell vizsgálni minden esetben, hogy a tagok, a tisztségviselők vagy a könyvvizsgálók valamely, a „Róma II” rendelet 1. cikke (2) bekezdésének d) pontjában említett, nem szerződéses kötelezettsége a társasági jogból eredő sajátos, vagy attól idegen okból áll-e fenn.
- 55 Ami konkrétan az alapügyben szóban forgó gondossági kötelezettség megsértését illeti, különbséget kell tenni aszerint, hogy a szerv és a társaság közötti, a „Róma II” rendelet tárgyi hatálya alá nem tartozó kapcsolatból eredő különös gondossági kötelezettségről vagy az annak hatálya alá tartozó általános, *erga omnes* gondossági kötelezettségről van-e szó. Ennek értékelése kizárólag a kérdést előterjesztő bíróság feladata.
- 56 Ami ezt követően – és abban az esetben, ha ezen értékelés alapján a kérdést előterjesztő bíróság megállapítja a „Róma II” rendelet alkalmazhatóságát – azt a kérdést illeti, hogy e rendelet 4. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy „a kár bekövetkezésének helye” azon társaság székhelye, amely nem nyújt kártérítést az e társaság hitelezői által azon okból elszenvedett kárért, hogy e társaság nagyanyavállalata megsértette gondossági kötelezettségét, a jelen ítélet 35. pontjából kitűnik, hogy a az alapeljárás tárgyát képező kár először a csődeljárás alatt álló társaság vagyonában nyilvánul meg, és így e társaság hitelezői számára csak közvetett kárt képez.
- 57 Márpedig a szóban forgó rendelet 4. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy sem az az ország, ahol a kárt okozó esemény bekövetkezik, sem az, ahol a kár esetleges közvetett következményei megvalósulhatnak, nem releváns.
- 58 E tekintetben a Bíróság már megállapította, hogy amennyiben meg lehet határozni a közvetlen kár bekövetkezését, e közvetlen kár helye az alkalmazandó jog meghatározása szempontjából releváns kapcsolóelv, függetlenül a jogellenes károkozás közvetett következményeitől (lásd ebben az értelemben: 2015. december 10-i Lazar ítélet, C-350/14, EU:C:2015:802, 25. pont).
- 59 Egyébiránt a Bíróságnak a jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igénnyel kapcsolatos ügyekben fennálló joghatóságra vonatkozó ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy a kár bekövetkezésének helye az, ahol a közvetlenül érintett személyek által elszenvedett eredeti kár bekövetkezik (lásd ebben az értelemben: 1990. január 11-i Dumez France és Tracoba ítélet, C-220/88, EU:C:1990:8, 22. pont).
- 60 A „Róma II” rendelet (7) preambulumbekkezdésében előírt, koherenciára vonatkozó követelményeknek megfelelően ezt az ítélkezési gyakorlatot az említett rendelet értelmezése céljából is figyelembe kell venni (lásd ebben az értelemben: 2016. január 21-i ERGO Insurance és Gjensidige Baltic ítélet, C-359/14 és C-475/14, EU:C:2016:40, 43. pont).

- 61 Ebből következik, hogy a „Róma II” rendelet 4. cikkének (1) bekezdése értelmében a kár bekövetkezésének helye szerinti ország azon társaság székhelye, amely nem nyújt kártérítést az e társaság hitelezői által amiatt elszenvedett kárért, hogy „nagyanyavállalata” megsértette a gondossági kötelezettségét.
- 62 Másodsor, ami azt a körülményt illeti, hogy az alapügyben a kereseteket a vagyonfelügyelő a csődvagyon értékesítésére vonatkozó törvényes feladata keretében, vagy olyan személy terjeszti elő, aki a hitelezők összességének javára – de nem a nevében – látja el a kollektív érdekek védelmét, előjáróban meg kell jegyezni, hogy a „Róma II” rendelet által létrehozott rendszernek megfelelően a kár bekövetkezése helyének meghatározása során nem releváns az a kérdés, hogy ki nyújtja be a keresetet, és milyen típusú keresetről van szó.
- 63 Harmadszor, ami a csődeljárás alatt álló társaság és a „nagyanyavállalata” közötti, joghatósági kikötéssel kötött finanszírozási megállapodás állítólagos fennállását illeti, meg kell jegyezni, hogy a „Róma II” rendelet 4. cikkének (3) bekezdése szerint a valamely másik országgal fennálló nyilvánvalóan szorosabb kapcsolat alapulhat többek között a felek között már fennálló olyan jogviszonyon, mint például a szóban forgó jogellenes károkozással szoros kapcsolatban álló szerződés.
- 64 Mindemellett, amint arra a főtanácsnok indítványának 89. és 92. pontjában rámutatott, az ilyen viszony fennállása önmagában nem elegendő a 4. cikk (1) vagy (2) bekezdése alapján alkalmazandó jog alkalmazásának kizárásához, és nem teszi lehetővé a szerződés jogának a szerződésen kívüli felelősségre való automatikus alkalmazását.
- 65 A „Róma II” rendelet 4. cikkének (3) bekezdése értelmében ugyanis a bíróság mérlegelési mozgásterrel rendelkezik a szerződésen kívüli kötelmi viszony és az azon ország közötti jelentős kapcsolat fennállását illetően, amelynek joga a korábbi jogviszonyt szabályozza. A bíróságnak csak akkor kell alkalmaznia ezen ország jogát, ha úgy ítéli meg, hogy ez a kapcsolat fennáll.
- 66 A negyedik kérdésre tehát azt a választ kell adni, hogy a „Róma II” rendelet 4. cikkét úgy kell értelmezni, hogy a csődeljárás alatt álló társaság „nagyanyavállalatának” gondossági kötelezettsége alapján fennálló kártérítési kötelezettségre alkalmazandó jog főszabály szerint azon ország joga, amelyben az előbbi társaság letelepedett, habár az e két társaság között joghatósági kikötést tartalmazó finanszírozási megállapodás fennállása, olyan körülmény, amely e cikk (3) bekezdése értelmében nyilvánvalóan szorosabb kapcsolatot alapozhat meg egy másik országgal.

A költségekről

- 67 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nyolcadik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 7. cikkének 2. pontját úgy kell értelmezni, hogy az azon társaság székhelye szerinti bíróság, amelynek tartozásai behajthatatlanná váltak, mivel e társaság „nagyanyavállalata” megsértette a hitelezőkkel szemben fennálló gondossági kötelezettségét, joghatósággal rendelkezik a vagyonfelügyelő által – a csődvagyon értékesítésével kapcsolatos törvényes feladatkörében és valamennyi hitelező javára, azonban nem valamennyi hitelező nevében – a jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igényvel kapcsolatos ügyekben indított kollektív kártérítési kereset elbírálására.
- 2) Az első előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre adandó válasz nem változik, ha figyelembe vesszük azt a tényt, hogy az alapügyben az alapítvány a hitelezők kollektív érdekeinek védelmében jár el, és az e célból benyújtott kereset nem veszi figyelembe a hitelezők egyéni körülményeit.
- 3) Az 1215/2012 rendelet 8. cikkének 2. pontját úgy kell értelmezni, hogy ha az eredeti kereset alapján eljáró bíróság megváltoztatja az e kérelem elbírálására vonatkozó joghatóságának megállapításáról szóló határozatát, a törvény erejénél fogva elveszíti a beavatkozó fél által benyújtott kérelmek elbírálására vonatkozó joghatóságát is.
- 4) A szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló, 2007. július 11-i 864/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet („Róma II”) 4. cikkét úgy kell értelmezni, hogy a csődeljárás alatt álló társaság „nagyanyavállalatának” gondossági kötelezettsége alapján fennálló kártérítési kötelezettségre alkalmazandó jog főszabály szerint azon ország joga, amelyben az előbbi társaság letelepedett, habár az e két társaság között joghatósági kikötést tartalmazó finanszírozási megállapodás fennállása, olyan körülmény, amely e cikk (3) bekezdése értelmében nyilvánvalóan szorosabb kapcsolatot alapozhat meg egy másik országgal.

Aláírások